

ОФІЦІЙНИЙ РОЗДІЛ

- *Актуальні проблеми науково-технічного супроводу безпечного функціонування та розвитку ядерно-енергетичного комплексу України (доповідач — член-кореспондент НАН України В.М. Воєводін)*
- *Про внесення змін до цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Комплексний моніторинг, оцінка та прогнозування динаміки стану морського середовища та ресурсної бази Азово-Чорноморського басейну в умовах зростаючого антропогенного навантаження та кліматичних змін» на 2013—2015 рр. (доповідач — академік НАН України П.Ф. Гужик)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — член-кореспондент НАН України В.Л. Богданов)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ 4 червня 2014 року

Перед початком засідання академік НАН України Б.Є. Патон вручив державні нагороди України групі провідних учених НАН України.

* * *

На засіданні Президії НАН України 4 червня 2014 р. члени Президії НАН України та запрошені заслухали наукову доповідь директора Інституту фізики твердого тіла, матеріалознавства та технологій Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» члена-кореспондента НАН України **Віктора Миколайовича Воєводіна** на тему «**Актуальні проблеми науково-технічного супроводу безпечного функціонування та розвитку ядерно-енергетичного комплексу України**» (докладніше див. с. 25).

За даними МАГАТЕ, сьогодні в 30 країнах світу налічується 194 атомні електростанції, на яких працює 436 ядерних реакторів. 17% загального світового виробництва електроенергії припадає на атомну енергетику. В Україні експлуатується 4 АЕС з 15 діючими ядерними енергоблоками, які забезпечують близько половини загального обсягу виробництва електроенергії в країні.

З огляду на значущість атомної енергетики, науково-технічний супровід ядерно-енергетичного комплексу України є надзвичайно важливим і потребує якісного та кількісного поліпшення. Основними напрямками науково-технічного супроводу є безпечність експлуатації наявних в Україні реакторів; діагностика та модернізація енергоблоків; подовження ресурсу корпусів реакторів і основного обладнання; неруйнівний контроль і ремонт обладнання АЕС; підвищення ефективності використання ядерного палива; стратегія поводження з радіоактивними відходами та відпрацьованим ядерним паливом; захист навколишнього середовища від впливу АЕС; дослідження з пи-

Виступ члена-кореспондента НАН України
В.М. Воєводіна

тань розроблення реакторних установок нового покоління; підготовка науково-технічного персоналу.

На відміну від традиційної енергетики, незадовільний стан якої зумовлений дефіцитом органічного палива, фізичним і моральним старінням устаткування теплових електростанцій, їх шкідливим впливом на навколишнє середовище, ядерна енергетика працює досить стабільно, з дотриманням усіх заходів безпеки і є найбільш екологічно чистим і дешевим джерелом енергії. За роки незалежності України ядерна генерація була єдиною галуззю вітчизняної енергетики, яка не лише не зменшила обсяги виробництва, а й змогла продовжити поступальний розвиток, добудувати 3 енергоблоки АЕС (1995 р. — ЗАЕС-6, 2004 р. — РАЕС-4 і ХАЕС-2), ввести в дію Ташлицьку ГАЕС, побудувати сховище відпрацьованого ядерного палива на Запорізькій АЕС. Це дало змогу за належного рівня ядерної безпеки забезпечити промисловість і населення екологічно чистою електроенергією, вдвічі дешевшою, ніж з традиційних джерел.

З урахуванням важливості й наукомісткості проблеми розвитку ядерно-енергетичного комплексу в Україні Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України разом з профільними установами Секції фізико-технічних

і математичних наук НАН України виконують роботи, спрямовані на:

- подальший розвиток фундаментальних і прикладних досліджень з ядерної фізики, фізики плазми і прискорювачів, радіаційного матеріалознавства, радіаційних технологій і нових ядерно-енергетичних джерел;
- дослідження проблем створення елементів вітчизняного ядерного паливного циклу, удосконалення і розроблення нових конструкційних та функціональних матеріалів, диверсифікації ядерного палива, пошуку і видобутку мінеральних сировинних ресурсів, поводження з відпрацьованим ядерним паливом і радіоактивними відходами;
- організацію та координацію спільно з ДП «НАЕК «Енергоатом» науково-технічного забезпечення надійного і безпечного функціонування ядерної енергетики України;
- розширення співпраці НАН України з питань ядерної фізики та енергетики із зарубіжними організаціями відповідного профілю.

Низку важливих результатів одержано в рамках виконання цільових програм наукових досліджень «Розвиток перспективних напрямів фундаментальних досліджень в ядерній, радіаційній фізиці та ядерній енергетиці», «Науково-технічний супровід розвитку ядерної енергетики та застосування радіаційних технологій у галузях економіки», «Проблеми ресурсу і безпеки експлуатації конструкцій, споруд та машин», «Стратегічні мінеральні ресурси України» на 2013–2015 рр.

Особливу увагу НАН України спільно з НАЕК «Енергоатом» приділяє модернізації енергоблоків і науково-технічному обґрунтуванню подовження ресурсу служби енергоблоків у надпроектний період. Для цього розробляються і впроваджуються нові методи діагностики стану матеріалу корпусів ядерних реакторів, основного обладнання й трубопроводів АЕС.

Для безпосереднього контролю структурного стану і механічних властивостей до і після експлуатації запропоновано технології вирізання темплетів із зовнішньої та внутрішньої поверхонь корпусів реакторів і трубопрово-

дів. Розроблено обладнання для дистанційного дослідження основного металу і зварних з'єднань корпусу ядерного реактора методом поглиблення кульового індентора. Встановлено основні причини руйнування зварних швів труб трубопроводів, передчасного руйнування теплообмінних труб парогенераторів, рекомендовано експрес-методику контролю трубопроводів і глушіння трубок парогенераторів.

За результатами експериментальних досліджень в умовах імітаційного опромінення важкими іонами зроблено прогноз розпухання сталі X18H10T по перетину вигородки реактора типу ВВЕР-1000 у процесі тривалої експлуатації до 30–60 років.

Із застосуванням впровадженої технології реконструкції зразків-свідків та визначення радіаційного навантаження корпусу і внутрішньокорпусних пристроїв виконано обґрунтування терміну безпечної експлуатації корпусів реакторів 6 енергоблоків українських АЕС. Отримані результати було використано при науково-технічному обґрунтуванні можливості подовження терміну експлуатації енергоблока № 1 Південно-Української АЕС у надпроектний період. Колегія Державної інспекції ядерного регулювання України визнала обґрунтованою оцінку терміну безпечної експлуатації енергоблока на визначених у проекті рівнях потужності до 2 грудня 2023 р.

Розроблено багаторівневе (мультимасштабне) комп'ютерне моделювання і проведено експериментальну валідацію радіаційної стійкості конструкційних матеріалів атомної енергетики.

Починаючи з 2008 р. під егідою НАН України та РАН за підтримки НАЕК «Енергоатом» та Паливної компанії «ТВЕЛ» (РФ) проводяться щорічні науково-технічні наради-семінари «Розвиток атомної енергетики – фактор сталого міждержавного співробітництва», які сприяли вирішенню важливих практичних завдань із забезпечення ефективної міжнародної співпраці в галузі ядерної енергетики. У жовтні цього року в Одесі заплановано проведення вже шостого такого семінару.

В обговоренні доповіді взяли участь академік НАН України Б.Є. Патон, начальник від-

ділу Державного концерну «Ядерне паливо» Г.Р. Семенов, заступник директора Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України академік НАН України Л.М. Лобанов, радник при дирекції Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут» М.П. Уманець, генеральний директор Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут», академік-секретар Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України академік НАН України І.М. Неклюдов, член Президії НАН України академік НАН України Л.В. Губерський.

У виступах було зазначено, що безпечна експлуатація енергоблоків та подовження терміну експлуатації ресурсу корпусів реакторів і основного обладнання АЕС є найголовнішими проблемами, над розв'язанням яких працюють фахівці академічних і галузевих установ. Верховна Рада України 15 березня 2014 р. ухвалила закон про залучення кредиту від Європейського співтовариства з атомної енергії на 300 млн євро для реалізації проекту Комплексної програми підвищення безпеки енергоблоків атомних електростанцій відповідно до стандартів МАГАТЕ.

Подовження терміну експлуатації енергоблоків АЕС є важливим завданням, особливо з огляду на те, що дозволяє виграти час для будівництва нових ядерних енергоблоків. Економічний ефект від подовження терміну експлуатації одного енергоблока на один рік становить близько 1,5 млрд доларів США.

Разом з тим було наголошено, що організація наукових досліджень потребує передусім скоординованої програми співробітництва установ НАН України з НАЕК «Енергоатом». Тому слід підготувати оновлену угоду про науково-технічне співробітництво між НАН України та НАЕК «Енергоатом», оскільки чинну угоду було укладено ще у 2004 р. Потрібно вжити заходів щодо розширення участі академічних установ у виконанні першорядних науково-дослідних робіт в інтересах атомної енергетики. Проведення робіт із безпечного функціонування та розвитку ядерно-енергетичного комплексу України потребує також повноцінного

Виступ академіка НАН України П.Ф. Гожика

фінансового забезпечення, посилення координації досліджень в установах НАН України та вищих навчальних закладах, удосконалення і розширення системи підготовки й перепідготовки висококваліфікованих фахівців.

* * *

Далі учасники засідання заслухали доповідь директора Інституту геологічних наук НАН України, заступника голови Наукової ради цільової комплексної програми наукових досліджень НАН України «Комплексний моніторинг, оцінка та прогнозування динаміки стану морського середовища та ресурсної бази Азово-Чорноморського басейну в умовах зростаючого антропогенного навантаження та кліматичних змін» (далі — Програма) академіка НАН України **Петра Феодосійовича Гожика** про внесення змін до цієї програми на 2013—2015 рр.

Програма є комплексом актуальних міждисциплінарних завдань, у виконанні яких було задіяно 12 наукових установ НАН України. Здійснення Програми сприяло реалізації як фундаментальних досліджень з пріоритетних напрямів розвитку природничих наук, зокрема вивченню палива майбутнього — газогідратів метану, так і прикладних завдань, у тому числі робіт з пошуку і розвідки корисних копалин та збереження навколишнього середовища Азово-Чорноморського регіону. Усі геолого-

геофізичні завдання Програми виконували наукові установи Відділення наук про Землю НАН України, розташовані у Києві.

Важливим етапом реалізації Програми було проведення у 2013 р. комплексних системних моніторингових досліджень стану морського середовища і біоти, мінеральних та біологічних ресурсів Української економічної зони Чорного моря впродовж 4 науково-дослідних рейсів на науково-дослідному судні «Професор Водяницький». Слід зазначити, що це судно має сучасний морський апаратурно-технічний і програмно-алгоритмічний геофізичний комплекс, призначений для вивчення геологічної будови і пошуку вуглеводнів на акваторіях сейсмічними, геотермічними, гравімагнітометричними та електромагнітними методами, який належить Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України.

Виконавці Програми в 2013 р. зробили значний внесок у пізнання глибинної будови літосферного сегмента Азово-Чорноморського басейну, закономірностей розподілу в ньому корисних копалин та удосконалення методів їх прогнозу, пошуку і раціонального освоєння, а також провели оцінку біологічних ресурсів, гідрофізичних та гідрохімічних властивостей морського середовища. Зокрема, отримано принципово нові дані про структуру консолідованої кори Серединно-Чорноморського підняття і Синопського прогину і вперше побудовано схему її розломної тектоніки, доведено структуроутворювальне значення зони глибинного Одесько-Синопського розлому. Деталізовано структурно-тектонічну будову зони переходу північно-західного шельфу до континентального схилу і глибоководної западини Чорного моря, отримано часові розрізи високої роздільної здатності до глибини 3000 м, за допомогою яких у конусі виносу палеodelьти Дніпра закартовано газогідратні скупчення.

Оконтурено перспективну структуру інверсійної зони у фундаменті північно-західного шельфу, що приурочена до тектонічного вузла в частині перетину розломів широтного та субмеридіонального напрямків. Тісний зв'язок виділених покладів вуглеводнів у межах вузла

може свідчити як про міграційну значущість останнього, так і про екранувальну роль тектонічних порушень. Розвинено нові методи локалізації об'єктів геосередовища і запропоновано нові методи локалізації джерел спонтанного електромагнітного випромінювання літосферного походження. Створено детальну геологічну модель і складено прогнозну карту перспектив нафтогазоносності низки структур Прикерченського шельфу та континентального схилу Східно-Чорноморської западини, а також деяких структур валів Шатського та Андрусова. Запропоновано методику оброблення та інтерпретації радарних супутникових зображень для пошуку вуглеводнів. Застосування методики структурно-атмо-геохімічних досліджень дозволило виділити найперспективніші структури для першочергового пошукового буріння.

Науково обґрунтовано і розроблено нові науково-методичні підходи до вивчення природи газовиділення з дна Чорного моря, отримано дані для оцінки ролі глибинного фактора у формуванні поверхневих проявів дегазації Землі. Створено новий чисельно-аналітичний метод розв'язання задач розсіяння звукової хвилі та модель для інверсії даних акустичного зондування у параметри газовиділень з морського дна. Виявлено понад 50 газових факелів у північно-західній частині Чорного моря і одержано нові дані щодо оцінки потоків метану від дна в окремих факелах.

Отримано нові дані стосовно мезо- і дрібно-масштабної хронологічної структури чорноморського планктону і гідробіофізичні характеристики морського середовища. Встановлено щорічне поповнення молоддю та збереження вікової структури популяцій для поселень мідій у центральній частині північно-західного шельфу Чорного моря, збільшення чисельності та розмірного складу популяцій бичкових риб в Азовському морі.

Розроблено біотехніку вирощування червоногих молюсків як сировини для виробництва функціональних лікувально-профілактичних продуктів харчування та нову технологію отримання білкових гідролізатів з відходів морської

сировини. Запропоновано нові фітоіндикатори екологічного стану морського середовища. Встановлено поліпшення екологічної ситуації в пригирлових районах північно-західної частини Чорного моря.

Розширено інтеграційні можливості системи гідрофізичного моніторингу і проведено тестові випробування комплексу гідрофізичних вимірів для отримання натурних даних високої дискретності, створено систему гідрометеорологічного моніторингу, яка підвищує репрезентативність метеорологічної інформації та якість прогнозу.

На основі даних радіоекологічного моніторингу та ядерно-геохронологічної реконструкції встановлено збільшення вмісту ^{137}Cs та ^{90}Sr у воді, донних відкладах і гідробіонтах у пригирлових зонах річок північно-західної частини Чорного моря. Розроблено інформаційну технологію постійного моніторингу антропогенного забруднення територіальних вод України в Чорному та Азовському морях.

Під час обговорення доповіді у виступах академіка НАН України Б.Є. Патона, директора Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України академіка НАН України В.І. Старостенка, директора Наукового центру аерокосмічних досліджень Землі Інституту геологічних наук НАН України академіка НАН України В.І. Лялька, провідного наукового співробітника ДНУ «Відділення морської геології та осадового рудоутворення НАН України» доктора географічних наук О.А. Щипцова було зазначено, що у 2014 р. Програма опинилася під загрозою закриття у зв'язку з подіями в Криму й неможливістю участі у ній Морського гідрофізичного інституту НАН України та Інституту біології південних морів ім. О.О. Ковалевського НАН України, які розташовані у Севастополі.

Відділення наук про Землю НАН України запропонувало продовжити дослідження українського шельфу Чорного моря в рамках оновленої Програми і аргументовано довело, що ці дослідження можна успішно завершити зусиллями установ, розташованих на «материковій частині» України. Це дуже важливі для

держави і Академії науково-дослідні роботи, і тому слід продовжити виконання цієї Програми. Отже, постала необхідність внесення змін до концепції, структури та складу наукової ради Програми.

Потрібно також підготувати обґрунтовані пропозиції щодо перебазування науково-дослідного судна «Професор Водяницький» — єдиного в НАН України плавзасобу для виконання фундаментальних і прикладних океанографічних досліджень. Президія НАН України поінформувала, що кілька років тому власними коштами Академії це судно було суттєво модернізовано й обладнано новими науковими приладами. На борту судна залишилося стаціонарно встановлене сучасне високовартісне геофізичне обладнання, що перебуває на балансі Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України, а також «палубне» обладнання для виконання глибинних робіт, що належить Інституту геологічних наук НАН України.

Під час обговорення цього питання було висловлено сподівання, що зазначені пропозиції втіляться в конкретні наукові проекти, які можна буде реалізувати в 2014–2015 рр.

* * *

Далі Президія НАН України заслухала інформацію про реорганізацію системи центральних органів виконавчої влади у сфері науково-технічної та інноваційної політики; про підсумки VIII Всеукраїнського фестивалю науки; про вдосконалення інноваційної та інвестиційної політики та комерціалізацію новітніх розробок; про внесення змін у додаток до постанови Президії НАН України від 18.01.2012 № 10 у зв'язку з необхідністю внесення змін до складу членів Президії НАН України, призначених уповноваженими представниками від НАН України з питань виконання двосторонніх договорів про співробітництво НАН України з академіями наук країн СНД та іншими академіями і організаціями, які входять у Міжнародну асоціацію академій наук; про затвердження нового переліку періодичних видань НАН України та нової редакції

ліцензійного договору на використання твору; про видання роботи в серії «Бібліографія вчених України» на честь 70-річчя від дня народження академіка НАН України В.М. Локтева; про перейменування Відділення гідроакустики Морського гідрофізичного інституту НАН України на Державну установу «Відділення гідроакустики Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна Національної академії наук України» у складі Відділення наук про Землю НАН України; про статус Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України; про успішний запуск ракети космічного призначення Державним підприємством «Конструкторське бюро «Південне» ім. М.К. Янгеля»

* * *

Крім того, Президія НАН України ухвалила низку організаційних і кадрових рішень.

Затверджено:

- члена-кореспондента НАН України **Крючина Андрія Андрійовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту проблем реєстрації інформації НАН України;
- доктора технічних наук **Додонова Олександра Георгійовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту проблем реєстрації інформації НАН України;
- доктора фізико-математичних наук **Рубіша Василя Михайловича** на посаді директора Ужгородського науково-технологічного центру матеріалів оптичних носіїв інформації Інституту проблем реєстрації інформації НАН України;
- доктора фізико-математичних наук **Гречнєва Геннадія Євгеновича** на посаді заступника директора з наукової роботи Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України;
- кандидата фізико-математичних наук **Логвінова Юрія Федоровича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України;
- доктора економічних наук **Васильєва Анатолія Йосиповича** на посаді заступника директора з науково-технічної діяльності Інституту проблем машинобудування ім. А.М. Підгорного НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Даниленка Анатолія Івановича** на посаді заступника директора з наукової роботи ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»;

- члена-кореспондента НАН України **Гриценка Андрія Андрійовича** на посаді заступника директора з наукової роботи ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»;

- кандидата технічних наук **Шанойла Семена Михайловича** на посаді ученого секретаря Інституту проблем реєстрації інформації НАН України;

- доктора технічних наук **Круковського Олександра Петровича** на посаді завідувача відділу гірничої термоаеродинаміки та автоматизованих систем Інституту геотехнічної механіки ім. М.С. Полякова НАН України;

- кандидата фізико-математичних наук **Почаніну Ірину Євгенівну** на посаді ученого секретаря Інституту радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України;

- доктора геологічних наук **Єгорову Тамару Петрівну** на посаді головного наукового співробітника Інституту геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України;

- кандидата економічних наук **Никифорок Олену Ігорівну** на посаді завідувача відділу розвитку виробничої інфраструктури ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»;

- кандидата технічних наук **Хаустова Володимира Кириловича** на посаді ученого секретаря ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»;

- доктора економічних наук **Половяна Олексія Володимировича** на посаді завідувача відділу економічних проблем екології та природокористування Інституту економіки промисловості НАН України.

Відзнакою НАН України «За наукові досягнення» нагороджено:

- заступника директора з наукової роботи Інституту математики НАН України члена-кореспондента НАН України **Шарка Володимира Васильовича** за багатолітню плідну наукову і науково-організаційну діяльність та вагомий особистий внесок у розвиток математичної науки.

Відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» нагороджено:

- провідного наукового співробітника Інституту математики НАН України доктора фізико-математичних наук, професора **Пелюха Григорія Петровича** за багатолітню працю вченого-математика, значні творчі здобутки у професійній діяльності та вагомий особистий внесок у підготовку наукових кадрів.

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- завідувача відділу Інституту математики НАН України доктора фізико-математичних наук, професора **Романюка Анатолія Сергійовича** за багатолітню плід-

ну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю та вагомий творчий здобуток;

- завідувача відділу Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України доктора технічних наук, професора **Медовара Льва Борисовича** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю та вагомий особистий внесок у вирішення проблем металургійних і технологічних процесів виробництва конструкційних матеріалів і виробів з регламентованими властивостями;

- завідувача відділу Фізико-механічного інституту ім. Г.В. Карпенка НАН України доктора технічних наук, професора **Скальського Валентина Романовича** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю та вагомий творчий здобуток у галузі акустичних методів неруйнівного контролю матеріалів та технічної діагностики конструкцій;

- заступника директора з наукової роботи ДУ «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України» доктора геолого-мінералогічних наук, професора **Бондаренка Германа Миколайовича** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю та вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі ізотопної геохімії, радіо-геохімії і геохімії техногенезу;

- директора Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України доктора біологічних наук, професора **Заїменко Наталію Василівну** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю, вагомий здобуток у професійній діяльності та особистий внесок у справу охорони природи.

Відзнакою НАН України «За сприяння розвитку науки» нагороджено:

- директора Інституту історії науки і техніки ім. С.І. Вавилова РАН члена-кореспондента РАН **Батуріна Юрія Михайловича** за багатолітню плідну наукову співпрацю з Національною академією наук України.

Відзнакою НАН України «Талант, натхнення, праця» нагороджено:

- старшого наукового співробітника Інституту математики НАН України кандидата фізико-математичних наук **Нестеренко Марину Олександрівну** за плідну працю та особисті творчі здобутки у наукових дослідженнях.

Почесною грамотою Президії НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України нагороджено:

- співробітників Лікарні для вчених НАН України — заступника головного лікаря з медичної частини кандидата медичних наук **Кризську Тетяну Петрівну**;

лікаря-терапевта дільничного терапевтичного відділення поліклініки № 1 **Рибчинську Тамару Юхимівну** — за багатолітнє плідне служіння справі охорони здоров'я людини та вагомі професійні здобутки у невтомній роботі лікаря.

Подякою НАН України відзначено:

• почесного директора Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України академіка НАН України **Глебу Юрія Юрійовича** за багатолітню плідну наукову і науково-організаційну працю та вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень в

галузі клітинної біології і генетичної інженерії рослин;

• співробітників Лікарні для вчених НАН України — завідувача неврологічного відділення стаціонару **Гончара Миколу Аркадійовича**; завідувача терапевтичного відділення поліклініки № 2 **Білаш Надію Володимирівну** — за вагомі професійні здобутки у невтомній роботі лікаря та надання висококваліфікованої медичної допомоги співробітникам НАН України.

За матеріалами засідання підготувала О.О. МЕЛЕЖИК